

Gledališka kritika

Nelagodja levitev

Mirjana Medojević po motivih zgodb Milene Miklavčič Ogenj, rit in kače niso za igrače: Prividi kačjega pastirja, Drama SNG Maribor, ogled premiere 25. septembra

Melita Forstnerič Hajnšek

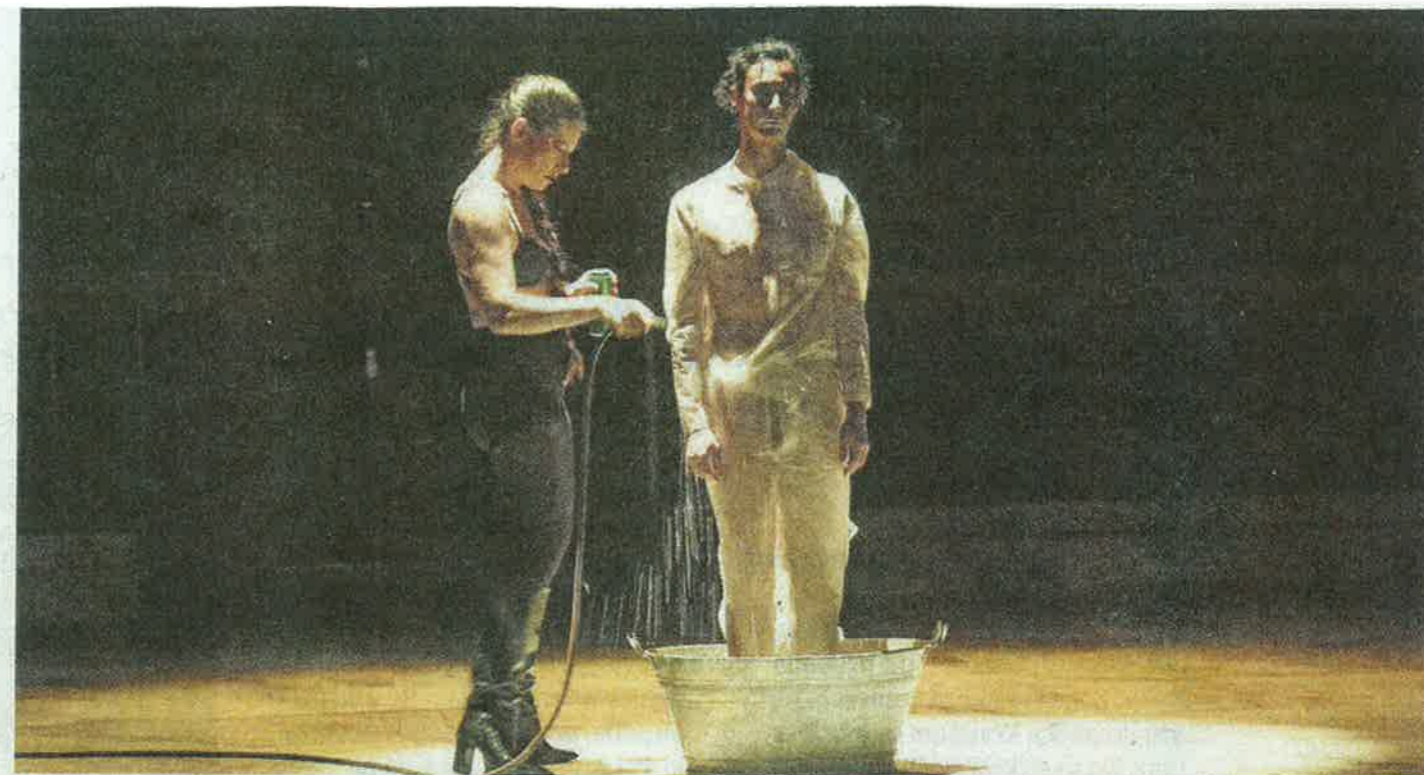
Mirjana Medojević, avtorica besedila in dramaturginja, je z režiserjem Danielom Dayem Škufco izvedla matricid nad razvpito prodajno uspešnico o spolnih navadah Slovencev skozi čas Milene Miklavčič. Nič narobe. Povsem legitimno. Krenila sta tako zelo drugam in daleč od zasnove, da je šokiralo. Mnogo bolj, kot bi plehko vznemirjalo verno branje srhljivih seksualnih nastranosti naših zanikrnih prednikov in nemočnih teroriziranih prednic. Kot je morda kdo tudi pričakoval, saj poznamo vsesplošno naslado in prikrit užitek ob nasilju vsakodnevnih črnih kronik. Vse "odrezane roke", "kri in sperma" še zmeraj privlačijo mase, beležijo visoko branost, klikanost. Tudi trilogija gorenjske popoldanske raziskovalke spolnih navad prednikov je pritegnila množice prav na tem učinku. Pa še "vse je res" efekt ni zanemarljiv. Vemo, kako udobno se prilaga masovnemu interesu.

Avtorski tandem je stopil v čisto drugo smer, drzno je zagazil na zmeraj spolzek, nevaren teren introspekcij, simbolike, avtoreferenc s snovalnimi elementi, avtobiografskimi prameni. Bil je resnično kod, ki ga ni pogosto v

teatru in ga je tudi težko posvojiti. Če je bilo vsebinsko izhodišče zaradi drastične grozljivosti privlačno za mase, je ta predelava absolutno stran od mas. Celu odbija jih. Ne, predstava res ni za množično občinstvo. Ker je lucidna, daleč od prve žoge, skoraj hermetična v svoji sporočilnosti in spominja na tiste praskanke, ki šele z mučnim praskanjem pokažejo smiselno zaokroženo podobo.

Morda je bilo čutiti premalo povezanosti, energije in vere na odru, a tudi tako ali prav zato je delovalo prepričljivo in srhljivo

Kačji pastir je metafora metamorfoze. Tudi Ovidove Metamorfoze je zaznati v predstavi, zlasti v izhodišču, da je treba obče znane teme nadomestiti z odmaknjeno

lokalno mitologijo. Avtorica in režiser nas locirata zdaj, tukaj, k Dravi, celo mariborski fontani, v staro avstro-ogrsko pozlato dvorane. Prostorsko nas podomačita, sicer pa nenehno odtujujeta in potujujeta. Predvsem pa je avtorica v poziciji "jezikovne gostje", kot sama pravi, izkoristila hibe in jih presnovila v prednosti. Kačji pastir kot ena najstarejših kopenskih živali, starejša od dinosavra, 600 milijonov let je že na svetu in (še) ni ogrožena (zvemmo z odra), ji ponuja mnoge konotacije in asociacije. Samo v slovenščini odpira izraz v svoji dobesečnosti prostor igre. V angleščini je *dragonfly*, v avtoričini materinščini *vilin konjic*. Imamo torej pastirja (**Žana Koprivnika**), prosojnega, subtilnega, s kačo okoli vratu, ki se lahko preobrazi tudi v igračo. In tu je povezava. Večkratno spraševanje, kaj pomeni verz iz prvotnega naslova Ogenj, rit in kače niso za igrače, ne dobi odgovora, do izpraznjenosti ga utrujajoče ponavljajo. Vseskozi nas po malem izčrpava(jo). Prav nam je, zaslužili smo. Kot v kakem sadističnem

ritualu, ki pa ima svoj rezon vseskozi. Nelagodje ob levitvah (kako imanentno gledališko delujejo pravzaprav) je permanentno, a tudi do fascinacije pride, ko se nenadoma na valjasti bubi razbohotijo prekrasna pisana krila kačjega pastirja. Prizor, ko z vodo do golega izperejo z Žana Koprivnika belo prozoren kombinezon in se pokažejo čipkasta krila kačjega pastirja, je osupljiv. Tudi glasba **Zvezdane Novaković** - z njeno občasno zvezdasto prisotnostjo na sceni - je magična. Ko o nasilju ne moremo govoriti, pojemo. Marko skače v inventivni predelavi je pravšnja, čeprav jo pri nas pojejo otroci, v predstavi aludira na tisto izpoved o moškem, ki si je v gostilni odrezal penis pred pričami. Tudi patriarhalni koncepti so lahko kdaj ranljivi. In prav na ranah sta gradila nenavadno predstavo, ki s hladno odbojnostjo čudno privlači.

Četverica protagonistov, ob pastirju še **Minca Lorenci** (prerokinja-odinja, temna usodnica), **Mateja Pucko** (krava, pika nogavička) - žrtev

Minca Lorenci in Žan Koprivnik
Foto: Damjan ŠVARC

pohotnih prednikov), **Miloš Battelino** (prednik, narator, v resnici pa igralec, ki se, ampak to pa čisto resno, poslavlja pred pokojem), v do jeklenih obisti ogolelem gledališkem prostoru. Ko na začetku skozi odprta vrata dihamo moker mestni večer in pobliskavamo na oder žarometi z ulice, začutimo trenutek v vsej profani aktualnosti. Sugestivno, silovito. Morda je bilo čutiti premalo povezanosti, energije in vere na odru, a tudi tako ali prav zato je delovalo prepričljivo in srhljivo. Tukaj smo in taki smo - odtujeni, vsak v svojem nelagodju tik pred levitvijo. Nas samih in družbene pogodbe v celoti.

Neka globoka logika veže na videz razsekane prizore, ki v teh časih dejanskih nenehnih metamorfoz zazvenijo prekleto aktualno. Kakšne levitve nas še vse čakajo. Dvomim, da se bomo preobrazili v prelepe kače pastirje.